

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-07-13
Besvaras senast
2021-07-27

Till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3341 Svenskt bistånd och spridning av läromedel som strider mot FN:s värderingar

Konflikten mellan Israel och palestinierna är både långvarig och komplex. Sverige har genom åren stått upp för Israels berättigande som Mellanösterns enda demokrati, samtidigt som vi stöttat palestinierna i de länder där de finns utspridda, i både Syrien, Libanon och Jordanien, och inte minst genom ett omfattande stöd till palestinska myndigheten på Västbanken och Gaza.

I början av juni 2021 mottog EU-kommissionen en rapport från tyska Georg Eckert Institute (GEI), efter en genomgång av 172 palestinska läroböcker från alla stadier och ämnen efter 2017 års undervisningsreform, fram till läsåret 2019/20. Genomgången redovisar en lång rad exempel på antisemitism och förhärligande av våld och terrorism. Liknande har uppmärksamats och kritiserats tidigare, vilket har resulterat i en revidering av läromedel tryckta för läsåret 2020/21, där många problematiska moment bytts ut eller tonats ned.

Dock slår GEI-rapporten fast: "Några – men inte alla – praktiska exempel i läroböcker i matematik och naturvetenskap, med potential att skapa och eskalera konfliktnivån, har reviderats, ersatts eller tagits bort i 2020 års upplagor ... Antalet antisemitiska referenser har reducerats som ett resultat av dessa förändringar; dock bibehåller frågorna i slutet av kapitlet fokuset på judar som de huvudmotståndare som försökte mörda Profeten" (min översättning).

Det finns alltså fortsatt skäl att påtala för den palestinska myndigheten att läromedel som produceras med hjälp av svenska biståndsmedel ska följa Unescos och FN:s principer om objektivitet, tolerans, icke-våld och fredsbyggande.

FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar, UNRWA, har en nyckelroll i Israel–Palestina-konflikten. UNRWA tar del av omfattande bistånd, både direkt från Sverige och via EU.

Som regel brukar UNRWA inte trycka upp eget material utan distribuerar vidare det lokala material som används i varje enskilt land. UNRWA hävdar officiellt att de inte kan ändra i läromedel från den palestinska myndigheten, då det skulle inskränka myndighetens "nationella suveränitet". UNRWA har i sitt regelverk (Curriculum Framework) från 2013 slagit fast vikten av att läroplanen ska "återspegla FN:s värderingar, såsom objektivitet, mänskliga

rättigheter, tolerans, jämlikhet och icke-diskriminering avseende ras, kön, språk och religion genom undervisnings- och läroprocessen” (min översättning). UNRWA har dock aldrig publicerat det fullständiga innehållet i regelverket och inte heller hur det ska implementeras praktiskt. UNRWA har hävdats att de följer ett lärarcentrerat förhållningssätt, bestående av tre dokument, för att hantera allt problematiskt material som noterats i den palestinska myndighetens läromedel. Inte heller detta har publicerats offentligt. UNRWA:s bristande transparens försvårar möjligheten att utvärdera i vad mån deras lärarhandledning leder till förbättringar.

Våren 2020 började UNRWA producera eget material till elever som inte haft möjlighet att följa den distansundervisning som satts in då skolor stängts av smittspridningsskäl. Detta självstudiematerial har distribuerats till 320 000 elever och utgår från läromedel producerade av den palestinska myndigheten men bär UNRWA:s namn och logotyp.

En granskning av 122 av vid tidpunkten förekommande 150–200 av dessa UNRWA-producerade självstudiematerial har gjorts av Impact-se, en israelisk NGO, och påvisar en lång rad allvarliga avvikelser från FN:s och Unescos standarder.

I de UNRWA-producerade självstudiehäftena förekommer exempelvis frekventa referenser och ibland direkta kopior från texter och fraser ur läromedel från den palestinska myndigheten, vilka glorifierar våld och att offra sitt liv och sitt blod för att försvara ”moderlandet”. I arabiska grammatikövningar finns exempel på bruket av jihad och offer i betydelsen självmordsterrorism, med direkt omnämnande av en välkänd terrorist, detta trots att UNRWA tidigare explicit har förnekat förekomsten av sådan undervisning.

I det granskade UNRWA-producerade materialet stod inte något fördömande av våld som konfliktlösning att finna. Impact-se-studien konstaterar också att det UNRWA-producerade materialet har total avsaknad av undervisning om fred och fredsbygge. Begreppet fred är generellt sett inte omnämnt, vare sig som ideal eller som konkret mål, och presenteras inte som en möjlighet i exempel där man diskuterar Israel (eller ”Fienden”). Inte heller kan man finna värden som relateras till fred, såsom kompromiss, förlåtelse och öppen dialog.

Ett genomgående drag i det av FN-organet UNRWA egenproducerade

materialet är avsaknaden av erkännande av staten Israel, en av FN:s medlemsstater. I materialet refererar man konsekvent till Palestina definierat enligt gränserna för det brittiska protektoratet Palestina 1922–48, Jordanien undantaget. Även gränser och städer inom av FN erkända gränser efter vapenstilleståndet 1949 betecknas som Palestina. I det UNRWA-producerade materialet är alltså Israel utplånat och förnekas som självständig nation.

Listan på liknande exempel kan göras lång. UNRWA har i sin produktion av självstudiehäften inte använt sig av den senaste, reviderade versionen av läromedel för läsåret 2020/21, som omnämns i rapporten från Georg Eckert Institute. De har inte heller tagit tillfället i akt att i sitt egenproducerade material revidera bort, komplettera eller nyansera alla de avsnitt som i tidigare granskningar har påtalats vara problematiska. I stället är det UNRWA-producerade materialet rikt på problematiskt innehåll som motsäger FN:s värderingar. Den neutralitet som FN-mandatet förpliktar till saknas.

Kristdemokraterna eftersträvar en tvåstatslösning för att skapa fred i Mellanöstern. Flera länder i närområdet har under det senaste året erkänt Israel. Det är ur det perspektivet särskilt bekymmersamt att UNRWA som FN-organ förmedlar egenproducerat undervisningsmaterial där staten Israel är uttraderad och där våldsförhållande, antiisraeliska och antisemitiska stämningar underblåses.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Per Olsson Fridh:

Avser statsrådet och regeringen vidta åtgärder för att stödja avlägsnande av dels läromedel som uppmuntrar till hat och våld i läromedel producerade av den palestinska myndigheten, dels material som produceras av UNRWA, som en förutsättning för stöd till den palestinska myndighetens utbildningssektor?

.....
Gudrun Brunegård (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch